

Examen VSBO PBL

2023

tijdvak 1
woensdag 17 mei
07.30 - 09.30 uur

Economie

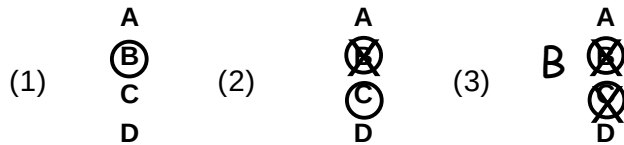
Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

Dit examen bestaat uit 33 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 48 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

Geldhoeveelheid

Niko heeft voor het vak economie een presentatie over geld. Niko begint zijn presentatie als volgt: “ik heb een tuintje waar ik groente verbouw voor eigen verbruik. De laatste tijd blijft er echter veel groente over, die ik graag wil gaan verkopen”.

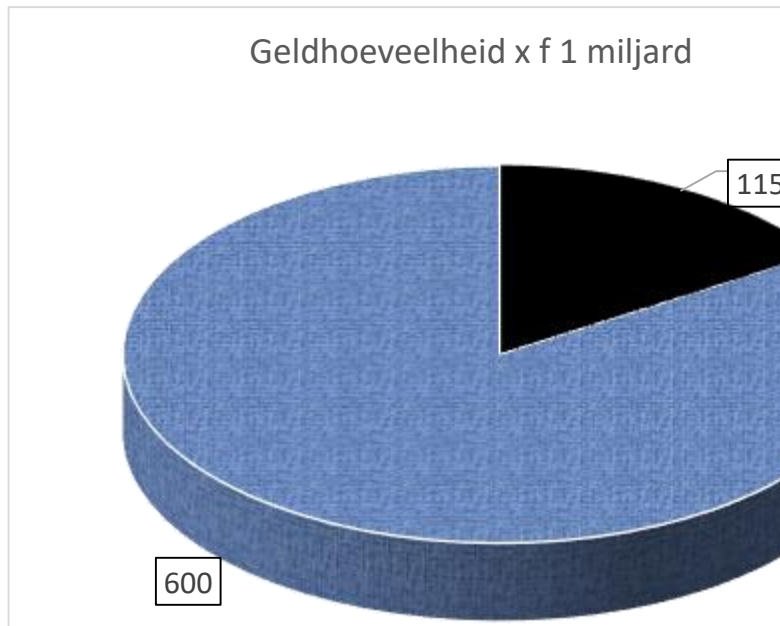
2p 1 Omcirkel in de onderstaande zinnen de juiste vetgedrukte woorden.

- Niko, die zijn eigen groente verbouwt, doet aan **productie / zelfvoorziening**.
- Als Niko geld ontvangt voor het verkopen van groente, dan is er sprake van **directe / indirecte** ruil.

1p 2 Niko vertelt dat hij een supermarkt heeft gevonden die zijn paprika's wil kopen. De laatste tijd is er een schaarste aan paprika's.
Er is sprake van schaarste als

- A de vraag groter is dan het aanbod waardoor een tekort ontstaat.
- B de vraag kleiner is dan het aanbod waardoor een overschot ontstaat.
- C de vraag groter is dan het aanbod waardoor een overschot ontstaat.
- D de vraag kleiner is dan het aanbod waardoor een tekort ontstaat.

Niko legt uit dat de totale geldhoeveelheid van een land uit chartaal geld en giraal geld bestaat. Hij laat de onderstaande cirkeldiagram zien:

1p **3** Hoeveel procent van de totale geldhoeveelheid bestaat uit munten en bankbiljetten?

- A** 16,1%
- B** 19,2%
- C** 67,8%

2p **4** Hieronder staan twee omschrijvingen van de functies van geld.
 → Noteer achter elke omschrijving bij welke functie van geld het hoort.
 Kies uit: *ruilmiddel* - *spaarmiddel*

Omschrijving	Functie
Je kunt geld bewaren voor toekomstige uitgaven.	
Je kunt goederen en diensten kopen met het geld.	

Op 14 maart bedraagt het saldo van Niko's moeder betaalrekening f 2.500,- debet (zij staat rood). Twee weken later op 28 maart is het saldo f 1.000,- credit.

- 1p 5 Niko's moeder heeft in die twee weken
- A f 1.500,- ontvangen.
 - B f 1.500,- uitgegeven.
 - C f 3.500,- ontvangen.
 - D f 3.500,- uitgegeven.

E-commerce en de coronapandemie

Jane heeft een nieuwe treadmill (loopband) gekocht bij de webwinkel Amazon. Ze is niet tevreden met de treadmill. Ze vindt de snelheid te laag. De webwinkel wil Jane niet helpen met haar klacht, ondanks de garantie die haar is beloofd.

- 2p 6 Kruis hieronder achter elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

Beweringen	Juist	Onjuist
De treadmill is een basisbehoefte.		
Jane is een consument.		
De treadmill is een verbruiksgoed.		

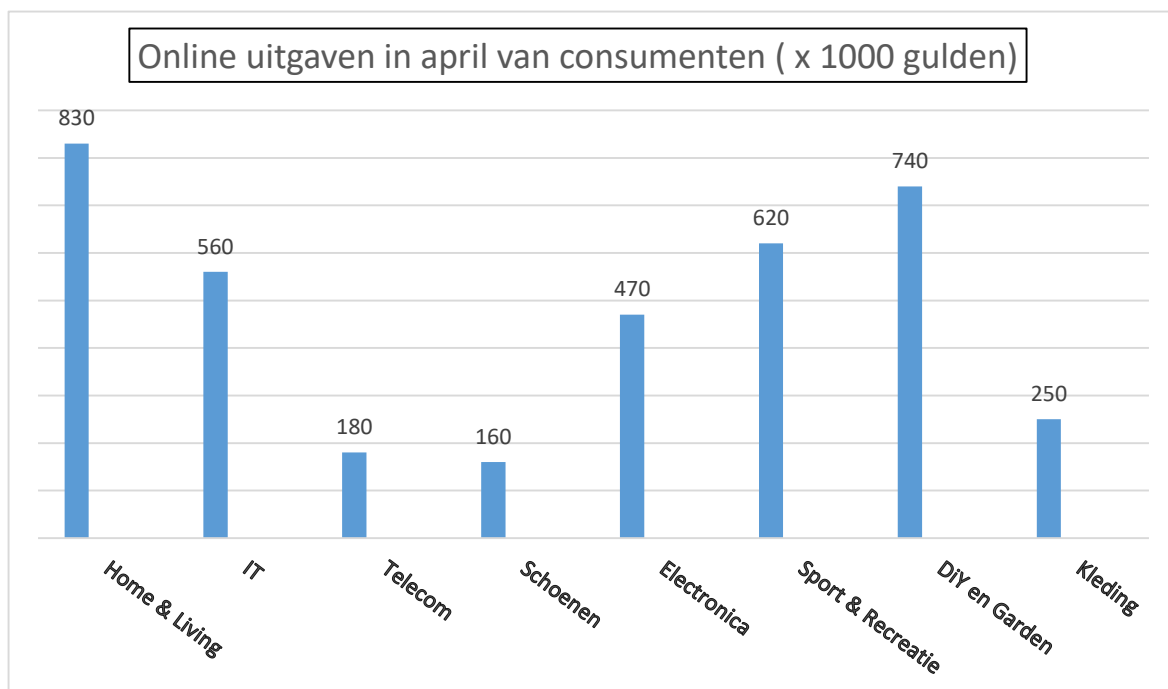
- 1p 7 Op de website van de consumentenbond leest Jane dat jongeren voor veel webwinkels een aantrekkelijke doelgroep zijn.
→ Noteer een reden waarom jongeren een aantrekkelijke doelgroep voor webwinkels zijn.

.....

.....

Ook het Centraal Bureau voor de Statistiek volgt de bestedingen van consumenten in webwinkels gedurende de coronapandemie.

Hieronder zie je een overzicht van de consumentenuitgaven in webwinkels tijdens de maand april van 2022.

- 1p 8 Bereken het totaalbedrag van de top 3 aankopen in webwinkels gedurende april 2022.

.....

.....

2p 9 Omcirkel in de onderstaande zin de juiste vetgedrukte woorden en maak de zin af.

- De aankoop van de treadmill bij de webwinkel Amazon valt onder **import van diensten / import van goederen**, want

.....
.....

Bryan

Bryan is iemand die goed let op zijn uitgaven. Hij wil, voordat hij een nieuwe tablet gaat kopen, eerst weten wat er op de markt is.

1p 10 De consumentenbond zegt aan Bryan om een vergelijkend warenonderzoek voor tablets te bekijken.

→ Wat houdt een vergelijkend warenonderzoek in?

.....
.....

2p 11 Het consumentengedrag van Bryan kan beïnvloedt worden door verschillende factoren.

Omcirkel in de onderstaande zin de juiste vetgedrukte woorden.

- De verkoper is een voorbeeld van een **sociale beïnvloeding / commerciële beïnvloeding**.
- De verkoper probeert via **reclame / vrienden** invloed uit te oefenen op de consument.

- 1p 12 Als prijzen stijgen heeft dat invloed op iemands koopkracht.
→ Wat wordt bedoeld met koopkracht?

.....

.....

Doe nu uw beste koop!
Samsung tablet XOY voor f 2.100,-.

- 2p 13 Bryan heeft een jaar lang f 140,- per maand geld gereserveerd voor het kopen van zijn tablet.
→ Bereken hoeveel geld Bryan nog nodig heeft, om de tablet te kunnen kopen.

.....

.....

- 2p 14 Bryan koopt de tablet Samsung tablet XOY.
→ Kruis hieronder achter elke stelling aan of deze juist of onjuist is.

Stellingen	Juist	Onjuist
Een andere naam voor noodzakelijke goederen is luxe goederen.		
De tablet is een voorbeeld van een secundair goed.		

Verzekeren

- 2p 15 Daisy Gonzales heeft bij Aska Insurance twee verzekeringen lopen, een levensverzekering en een brandverzekering.
→ Kruis hieronder achter elke stelling aan of deze juist of onjuist is.

Stellingen	Juist	Onjuist
Bij een brandverzekering keert de verzekeringsmaatschappij meer dan de geleden schade uit.		
Bij een brandverzekering keert de verzekeringsmaatschappij alleen uit als er sprake is van een onzekere gebeurtenis.		

In de onderstaande tabel is de verdeling van de betaalde jaarpremies te zien.

2022	Premie
Brandverzekering	f 500,-
Overige verzekeringen	f 900,-
Totaal betaalde premies	f 1.400,-

- 2p 16 In de polis van de brandverzekering staat dat de premie elk jaar omhoog gaat met 10%. De premies van de overige verzekeringen blijven hetzelfde.
→ Bereken het totaal bedrag aan premies per maand dat Daisy zal gaan betalen in 2023.

2023	Premie
Brandverzekering	per jaar
Overige verzekeringen	per jaar
Totaal betaalde premies	 per jaar
Totaal betaalde premies <u>per maand</u>	

- 1p 17 Daisy ziet de levensverzekering als een inkomen voor de oude dag.
Als zij zestig wordt zal de verzekeringsmaatschappij f 200.000,- uitkeren.
Ze moet dan wel in leven zijn.
→ Omcirkel in de onderstaande zin het juiste vetgedrukte woord en maak de zin af.
De levensverzekering is **geen** / **wel een** schade verzekering.
- 1p 18 Daisy is in gesprek met haar vader over haar levensverzekering.
Hij zegt: "Daisy, je had het bedrag ook kunnen sparen op een spaardeposito."
Wat is een spaardeposito?
Een spaarrekening waarop het geld vast staat tegen
A een vooraf afgesproken rente en periode.
B een tussendoor afgesproken rente en periode.
C een achteraf afgesproken rente en periode.

Lenen

Paul en Denise zijn een jaar getrouwd en wonen in een huurhuis.
Ze hebben geld geleend voor de inrichting van het huis.

- 1p 19 Na een jaar hebben Paul en Denise f 1.750,- aan aflossing en rente terug betaald. De rente bedraagt in het eerste jaar f 520,-.
→ Bereken hoeveel Paul en Denise in het eerste jaar van hun schuld hebben afgelost.
-
-
- 1p 20 Het woord krediet betekent letterlijk vertrouwen.
Waarom is het vertrouwen heel belangrijk voor de banken als ze geld uitlenen?
- A De bank moet erop kunnen vertrouwen dat de lening wordt terug betaald.
B De bank vertrouwt erop dat de klanten bij hun komen sparen.
C De bank vindt het belangrijk dat de klanten hun vertrouwen.

- 1p **21** Paul en Denise hebben een doorlopend krediet genomen met een kredietlimiet van f 10.000,-.
- Geef een mogelijke reden waarom Paul en Denise hebben gekozen voor een doorlopend krediet om hun huurwoning in te richten.

.....

.....

- 3p **22** Paul en Denise hebben een paar jaar geleden f 12.000,- voor een auto betaald. Ze willen over twee jaar deze auto verkopen en een andere auto kopen die 50% duurder is. Ze verwachten f 8.000,- terug te krijgen voor hun huidige auto.
- Bereken in de onderstaande tabel het bedrag dat Paul en Denise per maand moeten reserveren om de nieuwe auto te kunnen kopen.

Waarde nieuwe auto	
Per maand te reserveren	

De huizenmarkt

Monique leest een stuk uit de krant.

De huizenprijzen in Nederland blijven hard stijgen. Monique zoekt een huis.

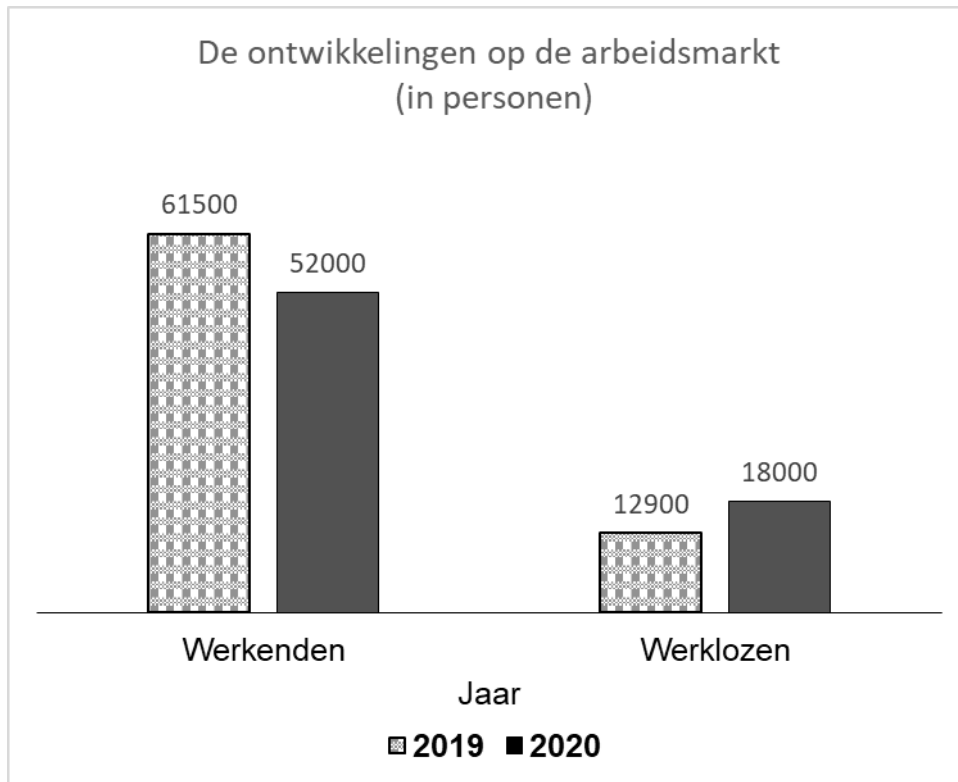
- 1p **23** Welke leningsvorm wordt gebruikt bij het kopen van een huis?
- A een doorlopend krediet
 - B een hypothecaire lening
 - C een persoonlijke lening
- 1p **24** Monique wordt lid van de consumentenorganisatie Vereniging Eigen Huis. Wat is een taak van een consumentenorganisatie?
- A advies geven over rechten en plichten die je hebt als consument
 - B de plichten van de consument benadrukken
 - C garantie geven op producten
- 1p **25** Monique besluit een huis te kopen via de bank en moet verplicht een verzekering afsluiten. Welke verzekering is verplicht voor Monique als zij een huis koopt?
- A een inboedelverzekering
 - B een opstalverzekering
 - C een reisverzekering
- 2p **26** Monique sluit een lening van f 366.000,- bij haar bank tegen 6% rente per jaar.
- Bereken de rente van deze lening na 2 maanden.
- Je kan hier de maandformule gebruiken.

.....

.....

Arbeidsmarkt

In 2020 waren de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt niet zo positief. Het aantal werklozen op de arbeidsmarkt steeg en het aantal werkenden daalde. Zie de onderstaande staafdiagram.

- 1p 27 Bereken met hoeveel procent het aantal werklozen is gestegen in het jaar 2020. Rond af op 1 decimaal.

.....

.....

- 2p 28 Omcirkel in de onderstaande zinnen de juiste vetgedrukte woorden.

- De werkzoekenden behoren tot de **vraag naar arbeid** / het **aanbod van arbeid**.
- Een overschot op de arbeidsmarkt betekent dat er **werkloosheid** / **werkgelegenheid** is.

De Coronacrisis had een grote impact op de economie. Vooral bedrijven in de toeristische sector, zoals hotels, hadden het moeilijk. De vraag naar hotelovernachtingen daalde. De ontslagen in deze sector vielen dan ook massaal.

- 1p 29 Van welke werkloosheid is er in dit geval sprake?
- A conjuncturele werkloosheid
 - B seizoenswerkloosheid
 - C verborgen werkloosheid
- 2p 30 Maak van de onderstaande zinnen een economisch correcte tekst door in elke zin telkens het juiste vetgedrukte begrip te omcirkelen.
- Het loon dat wordt afgesproken voor een werknemer behoort tot de **primaire** / **secundaire** arbeidsvoorwaarden van een werknemer.
 - Dit loon kan **niet** / **wel** beneden het wettelijke minimumloon liggen.

Chipsfabriek

Clayton is eigenaar van een chipsfabriek. In de afgelopen vijf jaar heeft hij gemerkt dat de bedrijfskolom van een zak chips korter is geworden. Op dit moment bestaat de bedrijfskolom van een zak chips uit vijf schakels:

opkoper – aardappelboer – groothandelaar in aardappelen – chipsfabriek – supermarkt

- 1p 31 Wat is de juiste volgorde van deze schakels?
- A aardappelboer, chipsfabriek, opkoper, groothandelaar in aardappelen, supermarkt
 - B aardappelboer, opkoper, chipsfabriek, groothandelaar in aardappelen, supermarkt
 - C aardappelboer, opkoper, groothandelaar in aardappelen, chipsfabriek, supermarkt

Van de chipsfabriek zijn van het afgelopen jaar de volgende gegevens bekend:

Omzet	f 165.000,-
Bedrijfskosten	f 45.000,-
Inkoopwaarde	f 95.000,-

1p 32 Hoeveel bedroeg de nettowinst van het afgelopen jaar voor de chipsfabriek?

- A f 25.000
- B f 70.000
- C f 115.000

2p 33 Bij de chipsfabriek van de heer Clayton zijn er veel voorbeelden van productiefactoren te zien.

→ Kruis hieronder achter elk voorbeeld aan tot welke productiefactor ze behoren.

Voorbeelden	Natuur	Arbeid	Kapitaal
machines			
lichamelijke inspanning			
hout			